

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 15. 12. 2005r.

RKT- 61 - 09 /05/AD

Decyzja Nr RKT- 65 /2005

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm., Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652, Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891 oraz Nr 96, poz. 959, Dz. U. z 2005r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 184, poz. 1539) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania przeciwko Rejonowemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach, ul. Obrońców Westerplatte 89, 40 – 335 Katowice,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działania Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach polegające na naruszeniu § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 26, poz. 257) poprzez stosowanie w treści:

- 1). zawieranych z konsumentami *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*,
- 2). taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla miast: Katowice, Siemianowice Śląskie, Mysłowice, Imielin oraz dla gminy Chełm Śląski, zapisów zgodnie z którymi „*Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury*”
i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów określa się Rejonowemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, poprzez zobowiązanie Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach do umieszczenia w treści zawartych z konsumentami *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz w taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obowiązujących na terenie działania Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach, zapisów regulujących terminy rozliczeń za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w sposób zgodny z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 marca 2002r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków

(Dz. U. Nr 26, poz. 257) w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów postanawia się zobowiązać Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 70 zł (słownie: siedemdziesiąt złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające o sygnaturze RKT-400-23/04/AD, w sprawie działalności Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach (zwanego dalej także RPWiK lub Przedsiębiorcą). W toku przedmiotowego postępowania ustalono, że Przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na podejmowaniu działań niezgodnych z regulacją § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12. 03. 2002r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie taryf), który stanowi, że *„Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia”*. Z uwagi na powyższe konieczne stało się wszczęcie niniejszego postępowania w sprawie stosowania przez RPWiK w Katowicach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co nastąpiło dnia 10. 01. 2005r. (karta nr 1). Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte pod zarzutem stosowania przez Przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu w Części V pkt 5 *Taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Katowice na okres od dnia 01. 02. 2004r. do 31. 01. 2005r.* oraz w § 8 ust. 1 umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia o następującej treści: *„Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury”*.

W związku z ustaleniami poczynionymi w toku niniejszego postępowania, postanowieniem nr 3 z dnia 08. 07. 2005r. (karta nr 256) zostało ono rozszerzone o zarzut stosowania kwestionowanego zapisu także we wszystkich aktualnie obowiązujących taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

W toku niniejszego postępowania organ antymonopolowy ustalił, co następuje.

Organ antymonopolowy ustalił, że Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Katowicach prowadzi działalność gospodarczą polegającą na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego z 03. 02. 2003r. pod numerem 149787 (karta nr 7). Działalność ta jest prowadzona na terenie Katowic (karty nr 80 i 170), Siemianowic Śląskich (karty nr 98 i 195), Mysłowic (karty nr 89 i 184), Imielina (karty nr 107 i 248) i Chełmu Śląskiego (karty nr 114 i 222). Organ antymonopolowy zgromadził taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków stosowane przez RPWiK przy świadczeniu usług z zakresu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na rzecz odbiorców tych usług (karty nr 10–14, 80–121, 170–180, 184–205, 214–220, 222–231 i 248–255), wzór umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (karty nr 15 – 16), umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków faktycznie zawarte z konsumentami (karty nr 17–18, 21–24, 29–30).

W toku niniejszego postępowania ustalono, że zapis, na mocy którego wyznacza się konsumentom – odbiorcom usług RPWiK 20 - dniowy termin do zapłaty za usługi z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, liczony od dnia wystawienia faktury, zawarto nie tylko w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz w *Taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Katowice na okres od dnia 01. 02. 2004r. do 31. 01. 2005r.*, lecz także w taryfach aktualnie stosowanych na całym obszarze działania przedsiębiorstwa. Obecnie RPWiK świadczy usługi w oparciu o następujące taryfy:

- *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Katowice na okres od dnia 01. 02. 2005r. do 31. 01. 2006r.* (karty nr 170 – 180),
- *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Mysłowice na okres od dnia 01. 03. 2005r. do 28. 02. 2006r.* (karty nr 184 – 194),
- *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Siemianowice na okres od dnia 01. 03. 2005r. do 28. 02. 2006r.* (karty nr 195– 205),
- *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla Miasta Imielin na okres od dnia 01. 07. 2005r. do 30. 06. 2006r.* (karty nr 248 – 255),
- *Taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla gminy Chełm Śląski na okres od dnia 07. 04. 2005r. do 06. 04. 2006r.* (karty nr 222- 231).

W piśmie z 13. 01. 2005r. RPWiK (znak ER/644/316/318/2005) podniosło, że zapis, na mocy którego zobowiązano odbiorców świadczonych przez nie usług do zapłaty w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury, nie narusza art. 23 a ust. 1 ustawy antymonopolowej (karta nr 31). Przedsiębiorca poinformował, że faktury doręczane są odbiorcom w terminie nie krótszym niż 14 dni przed upływającym terminem zapłaty. W piśmie z dnia 16. 02. 2005r. (karta nr 134) Przedsiębiorca poinformował, że w październiku 2004r. (...) % faktur zostało przesłanych konsumentom za pośrednictwem poczty, a w styczniu 2005r. (...) %. Z uwagi na powyższe można przyjąć, że ok. (...) % faktur VAT jest każdorazowo przesyłanych konsumentom za pośrednictwem poczty. Jednocześnie Przedsiębiorca zwrócił uwagę na fakt, że w celu precyzyjnego określenia daty doręczenia faktury VAT odbiorcom usług, konieczne byłoby potwierdzanie przez odbiorców otrzymania faktur, co miałoby wpływ na wzrost kosztów związanych z obsługą klientów (karta nr 31). Ponadto poinformowano organ antymonopolowy, że do każdej umowy doręczane są dokumenty informujące o możliwości regulowania należności za pomocą polecenia przelewu (karta nr 32) wraz ze wzorem „Zgody do obciążania rachunku” (karta nr 131). W załączeniu do pisma z 02. 03. 2005r. Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji (znak ER/644/2045/2005, karta nr 158) przesłano kopie rejestrów wraz z kopiami faktur VAT (karty nr 159 – 168) w celu udokumentowania, w jakim terminie są wystawiane, a następnie wysyłane faktury VAT. Przedsiębiorca oświadczył również, że faktury są wysyłane w dniu następującym po dniu ich wystawienia (karta nr 134). W piśmie z dnia 14. 07. 2005r. (karta nr 259) Przedsiębiorca poinformował, że w ostatnio zawartych ze spółdzielniami umowach wprowadzono zapis normujący kwestię terminu zapłaty za świadczone przez RPWiK usługi z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, któremu nadano następującą treść: „*Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20-tu dni od daty wystawienia faktury, jeżeli termin ten nie jest krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia Odbiorcy. W pozostałych przypadkach odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 14 dni od otrzymania faktury*”. Analiza powyższego zapisu wskazała, że odpowiada on wymogom określonym w § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie taryf. Należy jednak zauważyć, że postanowienie to wprowadzono jedynie w umowach ostatnio zawartych ze spółdzielniami. Z uwagi na powyższe należy przyjąć, że w pozostałych umowach nadal jest stosowany zapis, na mocy którego odbiorcy usług są zobowiązani do zapłaty w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej także ustawą antymonopolową) stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. By doszło do uznania określonego działania przedsiębiorcy za praktykę, o jakiej mowa powyżej, muszą zostać kumulatywnie spełnione dwie przesłanki, tj. :

- działanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności,
- działanie to musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawne jest takie działanie przedsiębiorcy, które jest sprzeczne z regulacją określonych przepisów prawa normującą rozważaną kwestię. Dla uznania, że dane działanie jest bezprawne, nie jest konieczne wykazanie winy podmiotu podejmującego określone działanie. Podmiot dopuszczający się stosowania bezprawnego działania może także nie mieć świadomości tego, że stosowana przez niego praktyka jest niezgodna z obowiązującymi normami prawnymi. Za zbiorowe interesy konsumentów nie uważa się sumy interesów indywidualnych poszczególnych konsumentów, lecz interesy szerszej grupy konsumentów, grupy, której poszczególnych członków nie da się zidentyfikować. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W niniejszym przypadku dla uznania, że doszło do naruszenia art. 23 a ustawy antymonopolowej konieczne jest wykazanie, że przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie taryf, a także, że działanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów. W przedmiotowej sprawie narażeni na ujemne konsekwencje działań Przedsiębiorcy zostali przede wszystkim konsumenci otrzymujący faktury VAT za świadczone przez RPWiK usługi drogą pocztową.

W przypadku, gdy organ antymonopolowy ustali, że dana praktyka stosowana przez przedsiębiorcę narusza art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na podstawie art. 23 c ust. 1 ustawy antymonopolowej wydaje decyzję stwierdzającą stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania, a na mocy art. 23 c ust. 2 w/w ustawy organ antymonopolowy może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

I.

Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach dopuściło się naruszenia art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, do czego doszło w wyniku posługiwania się w:

- 1). umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz we
- 2). wszystkich aktualnie stosowanych taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków zapisem o następującym brzmieniu: „Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury”. RPWiK stosowało powyższy zapis także w taryfach obowiązujących w Katowicach do 31. 01. 2005r. Praktyki polegające na stosowaniu przedmiotowego postanowienia prowadzą do naruszenia § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie taryf, który stanowi, że *„Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia”*. Na mocy w/w przepisu termin zapłaty za usługi z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków nie może być krótszy niż 14 dni od dnia doręczenia faktury. Zgodnie z regulacją przyjętą przez Przedsiębiorcę zapłata za usługi tego rodzaju ma nastąpić w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury. Przedmiotowy obowiązek spoczywa na konsumentach bez względu na to, w jakim terminie faktura została im doręczona. Powyższe rozwiązanie prowadzi do sytuacji, w której

konsumenci mogą być zobowiązani do uiszczenia należności za otrzymane usługi w terminie krótszym niż termin przewidziany przepisami prawa. Nadanie na pocście faktury VAT, nawet w dniu następującym po dniu jej wystawienia, nie gwarantuje doręczenia przesyłki w terminie zapewniającym konsumentowi 14 – dniowy okres pozostający do zapłaty należności. Konsekwencją niedotrzymania przez konsumenta terminu do zapłaty jest obciążenie go odsetkami za zwłokę. Z uwagi na powyższe należało uznać, że posługiwanie się w/w postanowieniem doprowadziło do naruszenia § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie taryf, a więc praktyka stosowana przez Przedsiębiorcę obciążona jest cechą bezprawności. Ok. (...) % spośród wszystkich konsumentów będących odbiorcami usług RPWiK otrzymuje każdego miesiąca faktury drogą pocztową. Pozostali odbiorcy usług otrzymują faktury w miejscach ich wystawienia, czyli w terenie (karta nr 31). W tych przypadkach termin wystawienia faktury jest tożsamy z terminem jej doręczenia. Dokładna liczba osób otrzymujących faktury określoną drogą ulega ciągłym zmianom. Ze względu na to należało uznać, że przedmiotowe działania godzą w interesy ogółu konsumentów, ich szerszej grupy, której skład ulega ciągłym zmianom i nie można wskazać poszczególnych jej członków. Z uwagi na powyższe, na mocy art. 23 c ust. 1 w zw. z art. 23 a ust. 1 ustawy antymonopolowej należało orzec, jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy może określić przedsiębiorcy środki usunięcia skutków trwającego naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W niniejszym przypadku zobowiązano Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach do zaniechania posługiwania się w umowach z konsumentami i taryfach zapisami, na mocy których kontrahenci RPWiK zostali zobowiązani do uiszczenia zapłaty za usługi polegające na dostarczaniu wody i odprowadzaniu ścieków w terminie 20 dni od wystawienia faktury VAT. Przedsiębiorcy nakazano wprowadzenie zmian w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Uzasadnieniem dla określenia takiego terminu jest fakt, że zmianie musi ulec ponad (...) tysiąca (karta nr 134) umów o zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków z konsumentami oraz okoliczność, że przedsiębiorca musi dostosować do nakazu określonego w niniejszej decyzji taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków stosowane w Katowicach, Siemianowicach Śląskich, Mysłowicach, Imielinie oraz w Chełmie Śląskim.

III. Postępowanie w sprawie stosowania przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania organ antymonopolowy w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego są wydatki związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a Przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach kosztami postępowania w wysokości 70 zł (słownie: siedemdziesiąt złotych).

Koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 **w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.**

Na postanowienie zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu

Okręgowego w Warszawie –Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszego decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral